

NOTITIE AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN JULIANAstraat STAPHORST

Fig. 1: Onderzoeksgebied / plangebied (kaartbron: PDok).

Datum:

27-03-2020

Rapportnr:

EM190325

1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Woonstichting Vechthorst, heeft EcoMilieu Advies aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd inzake de onderbouw voor ruimtelijke planvorming op locatie Koningin Julianastraat 32 t/m 78 en Oranjestraat 33 t/m 63 te Staphorst, provincie Overijssel (fig. 1). Uit het oriënterend onderzoek [REDACTED] 2019, EcoMilieu Advies, rapportnr: EM190314) kwam naar voren dat aanvullend onderzoek nodig is naar beschermde natuurwaarden onder de Wet natuurbescherming (Wnb). Dit aanvullend onderzoek is uitgevoerd om te bepalen of (functies van) de beschermde gierzwaluw, huismus of vleermuizen aanwezig zijn in of direct rond de te renoveren opstallen.

2 Situatie onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft twee straten met woningen, schuren, garages, speelweides en omliggend grijs en groen. Op dit moment is het nog niet duidelijk of de woningen gerenoveerd of geheel geamoveerd gaan worden. Mocht er gerenoveerd gaan worden betreffen de daaruit voortvloeiende werkzaamheden vermoedelijk het vervangen van voor- en achtergevels van de woningen, na-isolatie van de zijgevel spouwen, isolatie van de daken van de bergingen en overige delen en het vervangen van de dakbedekkingen. Mocht er gesloopt gaan worden betreffen de daaruit voortvloeiende werkzaamheden het geheel amoveren van alle opstallen. Daarbij wordt mogelijk ook het aanwezige grijs en groen verwijderd in het geval een nieuw ontwerp voor het plangebied daarin voorziet.

3 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoeksgebied is alleen bezocht tijdens, voor onderzoek naar de betreffende soorten, zogeheten gunstig weer. Hierbij is tijdens de inventarisatiemomenten gebruik gemaakt van verrekijkers, batdetectors, full spectrum batrecorder, led zaklampen en warmtebeeldcameras. Met behulp van deze onderzoeksinstrumenten zijn eventuele aanwezige vaste nest-, rust- of verblijfplaatsen, vlieg- of foerageerroutes in kaart gebracht. De opgenomen vleermuisgeluiden zijn ge-analyseerd / gecontroleerd in Kaleidoscope Pro. Als referentiebron voor de geluidsanalyse zijn de criteria gebruikt van Skiba, Barataud en Russ (Skiba, R., 2009, Barataud, M. 2012, Russ, J., 2012).

Daarnaast zijn de opstallen aan de buitenzijde visueel gecontroleerd op de geschiktheid (van aanwezige gaten en kieren) voor de gierzwaluw, huismus en vleermuizen en eventuele aanwijzingen voor de aanwezigheid van overige beschermde soorten Wnb in het plangebied. EcoMilieu Advies maakt tijdens aanvullende onderzoeken standaard gebruik van extra inventarisatiemiddelen, zoals oa. full spectrum batrecorders en warmtebeeldcameras. Deze extra inventarisatiemiddelen worden door ons standaard ingezet om het onderzoek zo volledig mogelijk uit te voeren en daardoor de meest betrouwbare zekerheid te krijgen, over de daadwerkelijke aan- of afwezigheid van soorten en -functies in het plangebied. Alle soort(groep) gerichte onderzoeken zijn uitgevoerd volgens de op dat moment geldende onderzoeksprotocollen, zoals het Kennisdocument Gierzwaluw 1.0, Kennisdocument Huiswaluw 1.0 en het Vleermuisprotocol 2017 (BIJ12, 2017).

Hieronder wordt per soort of soortgroep de toegepaste onderzoeksmethodiek beschreven en volgt een opsomming van de gebruikte onderzoeksinstrumenten.

Gierzwaluwonderzoek

Het onderzoek om aanwezigheid van gierzwaluwnesten aan te tonen, danwel uit te sluiten, dient sinds de publicatie van het Kennisdocument Gierzwaluw 1.0 (BIJ12, 2017) op basis van drie inventarisatiemomenten ten aanzien van de gierzwaluw vanaf half mei tot en met half juli met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De datumgrenzen zijn 15 mei tot en met 15 juli, maar de meest geschikte periode is 1 juni-15 juli. Eén van de inventarisatiemomenten dient daarnaast verplicht plaats te vinden in de periode 20 juni t/m 7 juli. Daarvoor zijn niet alle broedvogels aanwezig, daarna vliegen de jongen al uit. Het tijdstip van inventarisatie is vanaf twee uur voor zonsondergang t/m zonsondergang (Kennisdocument Gierzwaluw 1.0, BIJ12, 2017). Voor de gierzwaluw zijn drie gerichte inventarisatiemomenten uitgevoerd in de periode 1 juni t/m 15 juli 2019 conform het Kennisdocument gierzwaluw 1.0, 2017, met verrekijkers en warmtebeeldcameras. Omdat het onderzoeksgebied voor gierzwaluwenonderzoek vrij complex is, is het gierzwaluwonderzoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd door 2 ervaren veldecologen. Het uitgevoerde onderzoek betrof 1,5 uur onderzoek per onderzoeksmoment per veldecoloog. Tijdens alle vleermuisinventarisatiemomenten is daarnaast ook gelet op de eventuele aanwezigheid van gierzwaluwen in het onderzoeksgebied.

Huisumusonderzoek

Essentiële functies in het leefgebied van de huismus, zoals oa. de nestlocaties, zijn jaarrond beschermd. Voor de huismus zijn in het onderzoeksgebied twee gerichte inventarisatiemomenten uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei 2019 conform het Kennisdocument huismus 1.0, 2017, met de verrekijker en warmtebeeldcamera. Omdat huismussen langere tijd aaneengesloten baltsen en het onderzoeksgebied voor huismusonderzoek niet zo complex is, dat een nog grotere onderzoeksinspanning noodzakelijk was, is het huismusonderzoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd door 1 ervaren veldecoloog. Tijdens alle andere inventarisatiemomenten in het onderzoeksgebied is daarnaast ook gelet op de eventuele aanwezigheid van huismusterritoria in het onderzoeksgebied.

Vleermuiskraam- en zomerverblijfplaatsen onderzoek

Ten aanzien van kraam- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen zijn twee avond en één ochtend inventarisatiemomenten uitgevoerd in de periode 15 mei t/m 15 juli. Dit onderzoek is uitgevoerd met minimaal 20 dagen tussen de inventarisatiemomenten (tabel 1). Omdat het onderzoeksgebied niet dermate complex is dat nog een grotere onderzoeksinspanning noodzakelijk was (en er door ons standaard gewerkt wordt met extra inventarisatiemiddelen), zijn per inventarisatiemoment naar kraam- of zomerverblijfplaatsen, drie ervaren veldecologen ingezet. Deze inventarisatiemethode is conform het nieuwe protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus en Gegevensautoriteit Natuur, 2017).

Vleermuisbalts- en paarverblijfplaatsen onderzoek

In de periode 15 augustus tot 1 oktober zijn ten aanzien van balts- of paarverblijfplaatsen van vleermuizen twee inventarisatiemomenten uitgevoerd. Eén inventarisatiemoment is uitgevoerd vanaf een uur na zonsondergang, de ander is uitgevoerd rond middernacht, met minimaal 20 dagen tussen de inventarisatiemomenten (tabel 1). Tijdens de balts- en paarperiode baltsen vleermuizen langere tijd aaneengesloten (grootste deel van de nacht). Omdat het onderzoeksgebied daarnaast niet dermate complex is dat nog een grotere onderzoeksinspanning noodzakelijk was (en er door ons standaard gewerkt wordt met extra inventarisatiemiddelen), zijn per inventarisatiemoment naar balts- en paarverblijfplaatsen, drie ervaren veldecologen ingezet. Deze inventarisatiemethode is conform het nieuwe protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus en Gegevensautoriteit Natuur, 2017).

Vleermuisfoerageer- en vliegroutes onderzoek

Ten aanzien van foerageer- en vliegroutes van vleermuizen zijn, conform het Vleermuisprotocol 2017, in de periode 15 mei t/m 1 oktober 2019 twee inventarisatiemomenten uitgevoerd. Omdat het onderzoeksgebied voor foerageer- en vliegroutes van vleermuizen relatief complex is qua overzichtelijkheid, is het foerageer- en vliegroutesonderzoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd door 3 ervaren veldecologen, met full spectrum batrecorders, led zaklampen en warmtebeeldcameras. Het tweede foerageer- en vliegroutesonderzoek in het onderzoeksgebied is uitgevoerd vooraf en tijdens één van de balts- en paarverblijfplaatsen onderzoeken. Tijdens alle andere vleermuis inventarisatiemomenten, is het plangebied tevens onderzocht op eventuele vlieg- en foerageroutes van vleermuizen, waardoor een volledig beeld verkregen is van de aanwezige foerageer- en vliegroutes in het plangebied.

Gebruikte onderzoeksinstrumenten

Tijdens deze onderzoeken zijn de volgende instrumenten gebruikt:

- verrekijkers (Zeiss & Leica);
- batdetectors (Pettersson D240X en Bat5);
- full spectrum batrecorders (Batlogger M);
- zaklampen (led, minimaal 800 lumen);
- warmtebeeldcameras (Pulsar XP38).

Waarnemingstijden en -condities veldbezoeken

Tabel 1: Waarnemingscondities inventarisatiemomenten

Datum	Tijd	Activiteit	Weersomstandigheden
23 april 2019	07:00 t/m 08:45	Veldbezoek huismus	Wind 2 Bft, bewolking 2/8, droog, 12°C
7 mei 2019	06:45 t/m 08:30	Veldbezoek huismus	Wind 1 Bft, bewolking 5/8, droog, 8°C
3 juni 2019	20:30 t/m 00:30	Veldbezoek gierzwaluw, steenmarter, verblijfplaatsen vleermuizen	Wind 2 Bft, bewolking 7/8, droog, 17->15°C
11 juni 2019	02:15 t/m 05:20	Veldbezoek, steenmarter, verblijfplaatsen vleermuizen	Wind 1 Bft, bewolking 6/8, droog, 16°C
20 juni 2019	20:30 t/m 22:15	Veldbezoek gierzwaluw	Wind 2 Bft, bewolking 4/8, droog, 17->15°C
21 juni 2019	03:00 t/m 05:20	Veldbezoek vliegroutes vleermuizen	Wind 1 Bft, bewolking 3/8, droog, 12 °C
4 juli 2019	20:30 t/m 00:30	Veldbezoek gierzwaluw, steenmarter, verblijfplaatsen vleermuizen	Wind 1 Bft, bewolking 5/8, droog, 20°C
8 juli 2019	02:20 t/m 05:30	Veldbezoek, steenmarter, verblijfplaatsen vleermuizen	Wind 2 Bft, bewolking 7/8, droog, 11°C
26 augustus 2019	21:30 t/m 00:30	Veldbezoek verblijfplaatsen vleermuizen, steenmarter	Wind 1 Bft, bewolking 2/8, droog, 23-> 21°C
22 september 2019	19:30 t/m 22:45	Veldbezoek vliegroutes en verblijfplaatsen vleermuizen, steenmarter	Wind 1 Bft, bewolking 4/8, droog, 21°C

4 Resultaten aanvullend onderzoek

Gierzwaluw

In het plangebied zijn tijdens de drie inventarisatiemomenten ten aanzien van gierzwaluwen en tijdens de andere inventarisatiemomenten geen nestlocaties of nestindicerend gedrag vastgesteld van de gierzwaluw in het plangebied. Er zijn tijdens alle inventarisatiemomenten geheel geen gierzwaluwen in het plangebied aangetroffen die enige binding met de woonhuizen in het plangebied vertoonden.

Huismus

Er zijn tijdens de twee inventarisatiemomenten ten aanzien van de huismus in het plangebied, totaal 7 baltsende nestindicerende huismusmannetje aangetroffen. Het betreft hier 7 nestlocaties van de huismus (fig. 2). Waarschijnlijk zijn de nestlocaties aanwezig in de plantsoenen binnen het plangebied. De daken van de woningen zijn niet geschikt voor de huismus vanwege de afwezigheid van toegankelijke kieren of spleten. De groepbaltslocaties en slaapplekken liggen verspreid in de plantsoenen binnen het plangebied.

Fig. 2: Locaties baltsende en nestindicerende (rode sterren) huismussen plangebied (kaartbron: PDok).

Vleermuizen

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de inventarisatiemomenten ten aanzien van zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen zijn in het plangebied 7 zomerverblijfplaatsfuncties van de gewone dwergvleermuis aangetroffen, 1 kraamverblijfplaats van 65 gewone dwergvleermuizen en 1 balts- en paarverblijf van de ruige dwergvleermuis (fig. 3 en 4).

Alle kraam- en zomerverblijfplaatsen in het plangebied, zaten tijdens dit onderzoek in de spouwmuur ventilatieroosters (fig. 5), met uitzondering van de ruige dwergvleermuis die een balts- en paarverblijfplaats tussen de dakboeirand had. Aan de K. Julianastraat 69 zat tevens een kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis van 42 gewone dwergvleermuizen. Tijdens de inventarisatiemomenten langsvliegende foeragerende exemplaren van vleermuizen betroffen verder gewone dwergvleermuis (62x), laatvlieger (17x) en gewone grootoorvleermuis (1x). De kolonie laatvliegers zit ergens noordoostelijk van het plangebied.

Fig. 3: Locaties kraam- en zomerverblijfplaatsen plangebied (kaartbron: PDok).

Balts- en paarverblijfplaatsen

Tijdens de inventarisatiemomenten ten aanzien van balts- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het plangebied 5 balts- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 1 extra balts- en paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetroffen (fig. 4). De ruige dwergvleermuis is naar alle waarschijnlijkheid in het zelfde territorium iets verderop gaan gaan zitten. Alle balts- en paarverblijven zaten tijdens dit onderzoek in de spouwmuur ventilatieroosters (fig. 5).

Fig. 4: Locaties balts- en paarverblijfplaatsen plangebied (kaartbron: PDok).

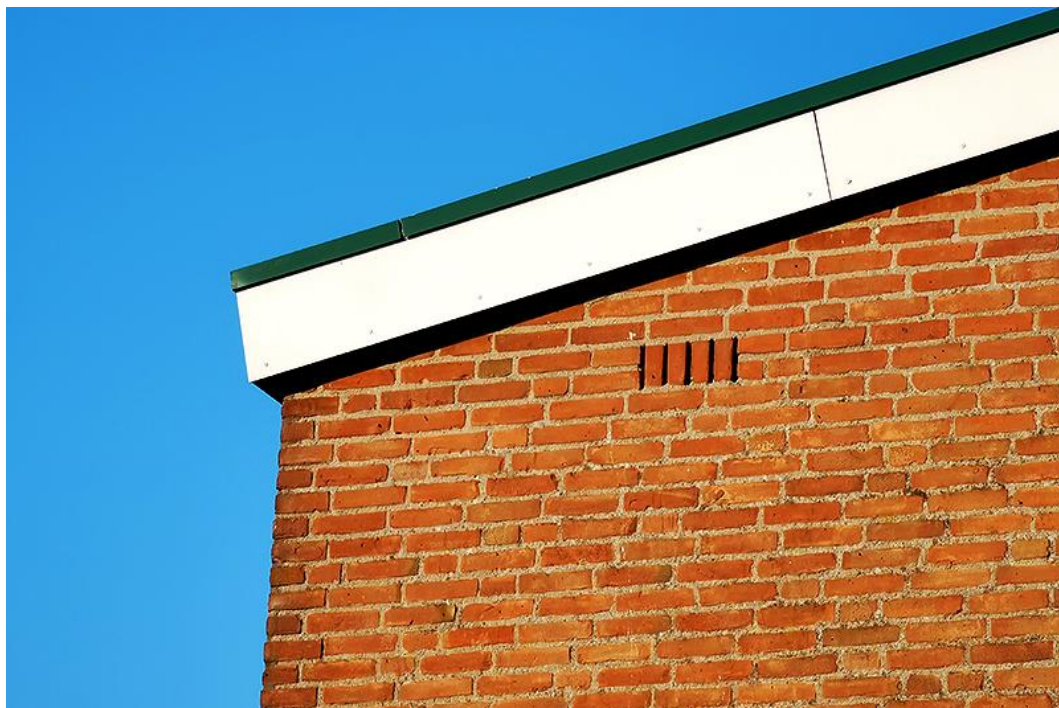

Fig. 5: Aanwezige spouwventilatie-roosters plangebied.

Vlieg- en foerageerroutes

Er zijn tijdens de extra inventarisatiemoment en tijdens alle andere inventarisatiemomenten geen vleermuizen waargenomen in het plangebied, die de daken van de woningen in het plangebied gebruiken als oriëntatiepunt tijdens verplaatsingen. Voorbijvliegende vleermuizen vlogen diffuus over en door het plangebied. Vanuit de kraamkolonies vlogen de gewone dwergvleermuizen grotendeels direct oostwaarts richting het Notarisbosje.

Overige beschermde soorten

Tijdens alle inventarisatiemomenten is o.a. met de warmtebeeldcameras intensief gespeurd naar aanwijzingen / sporen die kunnen duiden op de aanwezigheid van overige beschermde soorten. Er zijn tijdens de onderzoeken totaal 5 egels aangetroffen in het plangebied. (fig. 6). De egels liepen daarbij regelmatig heen en weer de straat over richting de tuinen of andere groenelementen buiten het plangebied. Er is bij twee egels paarindicerend gedrag waargenomen. In het plangebied zijn tijdens de veldbezoeken geen aanwijzingen of sporen aangetroffen die (kunnen) duiden op de aanwezigheid van overige beschermde soorten zoals onder andere de steenmarter, bunzing, wezel, huiswaluw, of andere beschermde ontheffingsplichtige soorten.

Fig. 6: Locaties aangetroffen egels plangebied (kaartbron: PDok).

5 Conclusies en aanbevelingen

In het plangebied zijn tijdens de inventarisatiemomenten totaal aangetroffen:

- Huismus= 7x nestlocatie
- Egel = 5x vaste rust- of voortplantingsplaats
- Zomerverblijf= 7x gewone dwergvleermuis
- Kraamverblijf= 1x kolonie van 65 exemplaren gewone dwergvleermuis
- Balts/paarverblijf: 5x gewone dwergvleermuis
- Balts/paarverblijf: 2x ruige dwergvleermuis

De geplande ingrepen in het plangebied, houden daarmee ten aanzien van beschermde huismussen, gewone en ruige dwergvleermuizen en mogelijk ook egels een overtreding in van de Wet natuurbescherming. Om een overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient voor het uitvoeren van de werkzaamheden een activiteitenplan / werkprotocol huismussen, gewone en ruige dwergvleermuizen opgesteld te worden, waarmee een ontheffing Wnb dient te worden aangevraagd. In het geval (delen van) het aanwezige plantsoen in het plangebied verwijderd worden, dienen ook de egels meegenomen te worden in het activiteitenplan en ontheffingsaanvraag. Met het activiteitenplan dient bij het bevoegd gezag een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden alvorens met de werkzaamheden gestart kan worden.

Geraadpleegde bronnen

- Barataud, M., 2012. Ecologie acoustique de Chiropteres d'Europe. Biotope Museum national d'Histoire naturelle, Paris, France.
- Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill, 2011. Vleermuizen, alle soorten vleermuizen van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur i.s.m. Zoogdiervereniging.
- Gegevensautoriteit BII12, Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2013. Het protocol voor vleermuisinventarisaties.
- Russ, J., 2012. British Bat Calls. Pelagic Publishing, Exeter, UK.
- Skiba, R. 2009. Europäische Fledermause. 2nd edition. Neue Brehm Bücherei 648, Westarp Wissenschaften, Hohenwarsleben, Germany.